

კვალიფიციური საკლასო შეფასების ინდიკატორები

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, მოსწავლის შეფასების მიზანია სწავლა-სწავლების ხარისხის მართვა, რაც სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვას და მის კონტროლს გულისხმობს.

ეროვნულ სასწავლო გეგმაში განირჩევა საკლასო შეფასების ორი სახესხვაობა: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი. პირველი ფართოდ გამოიყენება სკოლაში, თუმცა კი მისი ხარისხი დახვეწას საჭიროებს. რაც შეეხება განმავითარებელ შეფასებას, ის ნაკლებადაა ცნობილი ჩვენი პედაგოგებისთვის და მისი არსი, სტრატეგიები თუ ტექნიკა სპეციალურ განმარტებას მოითხოვს.

განმავითარებელი შეფასება არის უწყვეტად მიმდინარე პროცესი, რომლის მიზანია:

1. დაგროვდეს ფაქტები/მონაცემები მოსწავლეთა სწავლის შესახებ;
2. უზრუნველყოფილ იქნეს უკუკავშირი სწავლის შესახებ მოსწავლეებისა და მასწავლებლებისთვის;
3. შეივსოს “ღიოხები” მოსწავლის არსებულ კომპეტენციებსა და სასურველ/სამიზნე კომპეტენციებს შორის.

განმავითარებელი შეფასება:

- ცხადად და უშუალოდ უნდა იყოს დაკავშირებული სწავლების მიზნებთან;
- დაკავშირებული უნდა იყოს სწავლებასთან;
- მოიცავდეს მრავალფეროვან მეთოდებსა და სტრატეგიებს;
- განაპირობებდეს ცვლილებებს მოსწავლეთა განვითარების მიმართულებით.

განმავითარებელი შეფასება სამი სახისაა:

- მასწავლებლის მიერ ექსპრომტად შესრულებული;
- ინტერაქციისთვის დაგეგმილი;
- სწავლებასთან შერწყმული.

განმავითარებელი შეფასება შეიძლება დაკავშირებული იყოს:

- მოსწავლის ქცევაზე დაკვირვებასთან (მასწავლებელი აკვირდება, როგორ ასრულებს მოსწავლე, მაგალითად, პრეზენტაციას ან კვლევას);
- წერიტი დავალებების შესრულებასთან (მასწავლებელი აანალიზებს, მაგალითად, მოსწავლის მომზადებულ საშინაო დავალებას ან პროექტს);
- დისკუსიასთან (კლასში მიმდინარეობს ერთმანეთისთვის კითხვების დასმა და მათზე პასუხის გაცემა მსჯელობა-დასაბუთების თანხლებით, საკითხის განხილვა მცირე ჯგუფებში ან მოსწავლეთა მინიკონფერენციები მასწავლებლის მონაწილეობით);
- ტესტირებასთან (მასწავლებელი ატარებს ქვიზს, სკრინინგულ/მიმოხილვით ან დიაგნოსტიკურ ტესტირებას);
- მოსწავლეთა თვითშეფასებასთან.

იმისთვის, რომ მოსწავლეებმა მასწავლებლის დახმარებით ამოიცნონ და შეავსონ ცოდნასა და უნარ-ჩვევებში არსებული მათთვის უხილავი “ლიობები”, მასწავლებელმა კლასთან უნდა შესრულოს აქტივობათა ციკლი, რომელიც მოიცავს:

1. სწავლის შესახებ ინფორმაციის შეკრებას მასწავლებლის მიერ შესრულებული შეფასებისა და მოსწავლეთა თვითშეფასების გზით;
2. მონაცემთა ანალიზსა და განმარტებას;
3. მოსწავლეთა კომპეტენციებში არსებული “ლიობების” დადგენას;
4. სწავლების მიზნების დასახვას;
5. წარმატების კრიტერიუმების ჩამოყალიბებას;
6. მოსწავლეთა საჭიროებებისადმი სასწავლო აქტივობათა მისადაგებას ანუ სწავლების დიფერენცირებას;
7. სკაფოლდინგს მოსწავლეთა განვითარების უახლოეს ზონაში.

ამ ციკლის დასრულების შედეგი იქნება გაურკვევლობათა აღმოფხვრის გზით მოსწავლეთა ცოდნასა და უნარ-ჩვევებში არსებული “ლიობების” ამოვსება. ამასთანავე, გასათვალისწინებელია, რომ სხვადასხვა მოსწავლეს სხვადასხვა “ლიობი” ექნება და მათი შევსება მოსწავლეთა საჭიროებებს მისადაგებულ სასწავლო აქტივობათა საშუალებით უნდა მოხდეს. ეს აქტივობები მოსწავლის განვითარების უახლოესი ზონის ფარგლებში უნდა იყოს მოქცეული და მასწავლებელიც ამ ზონის ფარგლებში უნდა აწარმოებდეს სკაფოლდინგს მოსწავლეთა განვითარების ხელშეწყობისთვის. მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინებაც, რომ სწავლის ინტენსივობისა და შედეგიანობის მაქსიმალურად გაზრდისთვის მოსწავლის

ინდივიდუალურ ზრდას უფრო უნდა გამახვილდეს ყურადღება, ვიდრე სხვებთან მის შედარებაზე.

ამ ციკლის შესასრულებლად მასწავლებელი კარგად უნდა ფლობდეს სასწავლო შინაარსს, დასახული მიზნისკენ სვლის სასწავლო ტრაექტორიებს, მოსწავლეთა მიერ მოცემული საკითხის ცოდნის ნიმუშებს (როგორც სრულყოფილს, ასევე ხარვეზებიანს, მაგალითად, მოსწავლეთა ტიპურ შეცდომებს მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით), მოცემული საკითხის სწავლისთვის საჭირო წინარე ცოდნისა და უნარ-ჩვევების განსაზღვრის ხერხებს. გარდა ამისა, შეფასებაში მოსწავლეთა აქტიური ჩართულობის გამო მასწავლებელმა უნდა იცოდეს მოსწავლის მეტაკოგნიციის (თვითრეგულირების, თვითშეფასების, მოტივაციის) შესახებ არსებული თეორია და პრაქტიკა. ამასთანავე, მისი პედაგოგიური ცოდნა უნდა მოიცავდეს ამა თუ იმ სასწავლო შინაარსის სწავლების მრავალ განსხვავებულ მოდელს, დიფერენცირებული სწავლების სტრატეგიებს, მოსწავლეთათვის მეტაკოგნიტური სტრატეგიების სწავლების მოდელს.

მოსწავლეთა შეფასებისას მასწავლებელმა უნდა იცოდეს, რომ იგი უნდა დაეყრდნოს მხოლოდ ვალიდური და სანდო შეფასების მონაცემებს, შეეძლოს ასეთი მონაცემების განმარტება მოსწავლეებისთვის გასაგებ ენაზე, სწავლების მისადაგება კლასში მოსწავლეთა მზაობის ერთნაირი დონის მიხედვით შექმნილი ჰომოგენური ჯგუფების საჭიროებებისადმი მაინც (თუ ინდივიდუალური საჭიროებებისადმი არა), მათი განვითარების უახლოესი ზონის განსაზღვრა და ამ ზონაში სკაფოლდინგი.

მასწავლებელს ჩამოყალიბებული უნდა ჰქონდეს მრწამსი, რომ განმავითარებელი შეფასება ფასეულია, იგი მნიშვნელოვან და ქმედით ინფორმაციას იძლევა მოსწავლეთა სწავლის შესახებ, განუყოფელია სწავლებისგან, მოსწავლეები მისი პარტნიორები არიან განმავითარებელ შეფასებასა და სწავლებაში.

საზოგადოდ, კვალიფიციური საკლასო შეფასება, რომელიც მოიცავს ზუსტი ინფორმაციის შეკრებას და ამ ინფორმაციისა და შეფასების პროცედურების ეფექტიან გამოყენებას, შემდეგი ინდიკატორებით ხასიათდება:

1. რატომ უნდა შეფასდეს? შეფასების პროცედურები და შედეგები გამოიყენება ცხადი და ადეკვატური მიზნებისთვის.	◊ მასწავლებელმა იცის, ვინ და რისთვის იყენებს საკლასო შეფასებით მოძიებულ ინფორმაციას და როგორია მათი საჭიროებანი შეფასებასთან დაკავშირებით. ◊ მასწავლებელი აცნობიერებს მიმართებას შეფასებასა და მოსწავლეთა მოტივაციას შორის და ისე ასრულებს შეფასებას, რომ მოტივაცია გაზარდოს. ◊ მასწავლებელი მოსწავლეებთან მიმართავს განმავითარებელ შეფასებას (შეფასებას სწავლისთვის). ◊ მასწავლებელი მოსწავლეებთან მიმართავს განმსაზღვრელ შეფასებას (სწავლის შედეგების შეფასებას). ◊ მასწავლებელს აქვს გონივრული გეგმა, დროდადრო განმავითარებელი და განმსაზღვრელი შეფასების ინტეგრირება მოახდინოს.
--	---

2. რა უნდა შეფასდეს? შეფასება ასახავს მოსწავლეთა სწავლის ცხად და მნიშვნელოვან მიზნებს.	◇ მასწავლებელი გააზრებული აქვს სხვადასხვა სასწავლო მიზანი, რომლებსაც წარუდგენს მოსწავლეებს. ◇ მასწავლებელი შეარჩევს იმ სასწავლო მიზნებს, რომლებიც ფოკუსირებულია ყველაზე მნიშვნელოვან კომპეტენციებზე, რომელთაც უნდა დაეუფლონ მოსწავლეები. ◇ მასწავლებელს აქვს გონივრული გეგმა, დროდადრო გადასინჯოს და ცვალოს სასწავლო მიზნები.
3. როგორ უნდა შეფასდეს? სასწავლო მიზნების საფუძველზე შექმნილია ისეთი შეფასება (ინსტრუმენტი და პროცედურა), რომელიც ზუსტ შედეგებს უზრუნველყოფს.	◇ მასწავლებელი იცნობს შეფასების სხვადასხვა მეთოდს. ◇ მასწავლებელს შეუძლია იმ მეთოდის შერჩევა, რომელიც შეესაბამება სასწავლო მიზანს. ◇ მასწავლებელს შეუძლია მიზნის შესაფერისი შეფასების დიზაინი. ◇ მასწავლებელს შეუძლია, ერთმანეთს შეურწყას სწავლა და შეფასება. ◇ მასწავლებელი მარჯვედ სვამს შეფასებისთვის საჭირო კითხვებს. ◇ მასწავლებელს შეუძლია თავი არიდოს მიკერძოების წყაროებს, რომლებიც ხარვეზიანს ხდის შედეგებს.
4. როგორ უნდა მოხდეს განხილვა? შეფასების შედეგები ორგანიზებულია და წარმოდგენილია ეფექტურად.	◇ მასწავლებელი ზუსტად აღრიცხავს შეფასების შედეგებს, კონფიდენციალურად ინახავს მათ და შესაფერისად წარმოადგენს დაჯამებული სახით (ნიშნების ჩათვლით). ეს შეჯამება ზუსტად ასახავს მოსწავლეთა სწავლის არსებულ დონეს. ◇ მასწავლებელს შეუძლია შეარჩიოს საუკეთესო ფორმა შედეგების წარმოდგენისთვის (ნიშნები, აღწერილობითი უკუკავშირი, პორტფოლიო, კონფერენცია) ყოველ კონტექსტში (სასწავლო მიზნებისა და დაინტერესებული მხარეების გარკვეული ერთობლიობა). ◇ მასწავლებელი სწორად განმარტავს და იყენებს სტანდარტიზებული ტესტის შედეგებს. ◇ მასწავლებელი ეფექტურად განიხილავს შეფასების შედეგებს მოსწავლეებთან. ◇ მასწავლებელი ეფექტურად განიხილავს შეფასების შედეგებს სხვადასხვა აუდიტორიასთან (მშობლების, კოლეგებისა და სხვა დაინტერესებული პირების ჩათვლით).
5. როგორ უნდა ჩაერთონ შეფასებაში მოსწავლეები? მოსწავლეები მონაწილეობენ საკუთარი სწავლის შეფასებაში.	◇ მასწავლებელი მკაფიოდ უყალიბებს მოსწავლეებს სასწავლო მიზნებს. ◇ მასწავლებელი რთავს მოსწავლეებს შეფასებაში, პროგრესისთვის თვალყურის დევნებაში და საკუთარი თავისთვის მიზნების დასახვაში. ◇ მასწავლებელი რთავს მოსწავლეებს საკუთარი სწავლის განხილვაში.

ნათელია, რომ როგორც ყველა სხვა ინოვაციური პრაქტიკა, უწყვეტი და სისტემური საკლასო (განსაკუთრებით კი განმავითარებელი) შეფასების წარმატებული პრაქტიკის დანერგვაც სკოლის თანამშრომლების მნიშვნელოვან და მიზანმიმართულ ძალისხმევას მოითხოვს. მათ წინ უნდა უძღვოდეთ საგანმანათლებლო ლიდერი - ეს შეიძლება იყოს სკოლის დირექტორი, დირექტორის მოადგილე სასწავლო დარგში, რომელიმე კათედრის გამგე, სკოლის მენტორი-მასწავლებელი ან თუნდაც მოწვეული ექსპერტი. ქვემოთ მოყვანილია კითხვარი ამგვარი საგანმანათლებლო ლიდერის კომპეტენციების შეფასებისთვის.

საგანმანათლებლო ლიდერის საშემფასებლო კომპეტენციები

1. საგანმანათლებლო ლიდერს გააზრებული აქვს მოსწავლეთა შეფასების სტანდარტები და ის, თუ როგორ უნდა მოხდეს ამ სტანდარტების დაკმაყოფილება ყველა სახის შეფასებაში.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

2. საგანმანათლებლო ლიდერს გააზრებული აქვს განმავითარებელი შეფასების პრინციპები და ცდილობს მათ პრაქტიკაში დანერგვას.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

3. საგანმანათლებლო ლიდერს გააზრებული აქვს მოსწავლეებთან შეთანხმებული სასწავლო მიზნების საჭიროება და ამ მიზნების კავშირი ზუსტი შეფასების ჩამოყალიბებასთან.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

4. საგანმანათლებლო ლიდერმა იცის და შეუძლია შეაფასოს მასწავლებლის საშემფასებლო კომპეტენციები, დაეხმაროს მასწავლებლებს, ზუსტად შეაფასონ მოსწავლეები და ნაყოფიერად გამოიყენონ შეფასების შედეგები.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

5. საგანმანათლებლო ლიდერს შეუძლია დაგეგმოს, წარმოადგინოს ან მასწავლებლებისთვის შეინარჩუნოს პროფესიული განვითარების აქტივობები, რომლებიც წაადგება შეფასების წარმატებული პრაქტიკის დანერგვას.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

6. საგანმანათლებლო ლიდერი ღრმად აანალიზებს შეფასების შედეგებს, იყენებს მიღებულ ინფორმაციას სასწავლო გეგმისა და სწავლების გასაუმჯობესებლად და ეხმარება მასწავლებლებს ანალოგიურ საქმიანობაში.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

7. საგანმანათლებლო ლიდერს შეუძლია, წარმატებით განახორციელოს შეფასება და დანერგოს შეფასებასთან დაკავშირებული პრაქტიკა.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

8. საგანმანათლებლო ლიდერი ქმნის მოსწავლეთა მიღწევების შესახებ ინფორმაციის მიზანშეწონილი გამოყენებისა და წარმოდგენის აუცილებელ პირობებს, შეუძლია, ეფექტურად განიხილოს სასკოლო საზოგადოების ყველა წევრთან მოსწავლეთა შეფასების შედეგები და მათი კავშირი სასწავლო გეგმისა და სწავლების გაუმჯობესებასთან.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

9. საგანმანათლებლო ლიდერს გააზრებული აქვს წარმატებული და დაბალანსებული შეფასების სისტემის კომპონენტები და მახასიათებლები.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი

10. საგანმანათლებლო ლიდერს გააზრებული აქვს მოსწავლეთა შეფასების შედეგების არაეთიკური და შეუფერებელი გამოყენების საკითხები და იცავს მოსწავლეებსა და თანამშრომლებს ამგვარი მცდარი გამოყენებისგან.

დაბალი 1..... 2 3 4 5 მაღალი